

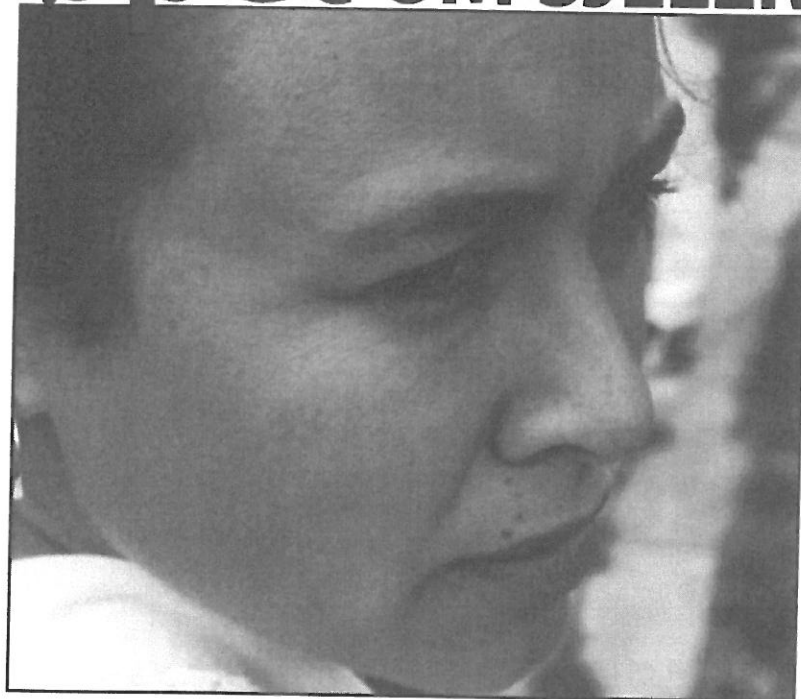
Kappløpet OM SJELER

AV HELGE BIE RIBER

Etter 7,5 år som diakonikonsulent i Agder bispedømme og 12 år som fulltidsansatt i Den norske kirke, hadde Helge Bie Riber behov for å få nye impulser og ideer til eget arbeid.

Han ønsket å møte mennesker som har gått andre veier for å bre ut Guds rike, og valgte et kontinent med andre erfaringer og tradisjoner enn det europeiske. Han dro på studietur til Etiopia.

Jeg hadde hele tiden for øyet overføringsverdien av det jeg møtte. Hensikten var å lære og få ideer som lot seg gjennomføre i vår hjemlige sammenheng. Ikke slik å forstå at jeg ønsket å kopiere andre, men lære å kjenne kirke- og menighetstenking med sikte på å se om noe kan transformeres inn i vår kirkelige sammenheng. Jeg stilte meg derfor åpen for påvirkning og regnet med at jeg ville komme annerledes hjem enn da jeg dro.

KRISTEN TRADISJON

Etiopia ble kristnet allerede tidlig på 300-tallet og kirken var lenge en gren av den Koptiske kirken i Egypt. De siste 100 år har denne kirken vært i hendene på myndighetene. Under Haile Selassie eide kirken 1/3 av landet. Landets styre (dvs. keiseren) var gudgitt og legitimert av kirken. I dag framstår den Ortodokse kirken i Etiopia som en selvstendig kirke.

Mekane Yesus-kirken (EECMY) ble opprettet i 1959. I dag arbeider en rekke misjonsorganisasjoner og

ulike kirkesamfunn i landet. Sammen med svensk misjon har Norsk Lutherske Misjonssamband vært medvirkende til opprettelse og drift av denne kirken. Fra ca. 1970 har også Det norske Misjonsselskap hatt misjonærer i landet. I dag er Mekane Yesus-kirken en selvstendig og moden kirke som primært bruker misjonærene som støttespillere og supplerende faktorer der de selv mangler fagfolk.

DET DIAKONALE ARBEIDET I EECMY

Keiser Haile Selassie satte som krav til misjonen at der de bygde kirke skulle de også bygge skole og klinikk. Dette falt godt sammen med ønskene til misjonsorganisasjonene som hadde lang erfaring med denne typen arbeid. Helsearbeid var derfor fra starten av en naturlig aktivitet i kirkens arbeid. Det er det fortsatt. Det medisinske arbeidet har faktisk vært grunnen til at misjonsarbeidet har fått lov til å bli værende i landet. På mange måter kan en sammenligne dette arbeidet med Den norske kirkes diakonale satsing fra midten av forrige århundre og fram til ca.

1970. I denne tiden drev kirken mye av helsearbeidet i samfunnet. Dette ble så gradvis overtatt av et offentlig apparat. Slik er tendensen også i Etiopia. Kirken står derfor i et valg om den fortsatt skal satse på helsearbeid eller om det diakonale arbeidet skal ha en annen form. Men fortsatt er behovet for helsetjenester langt større enn det offentlige systemet klarer å dekke. EECMY er derfor innstilt på å fortsette denne typen arbeid en tid fremover. Som eksempler vil jeg nevne:

Klinikker: Helsearbeidet er en evangeliseringspost, og alle ansatte må være bekjennende kristne og tilhøre Mekane Yesus-kirken. Kirken driver altså dette fordi de er kristne. Det medisinske arbeidet sees også på som en plogspiss i kirkens arbeid.

Sykehus: Etiopia vil ha ut det utenlandske helsepersonellet og det er derfor vanskelig å få visum for leger og sykepleiere. Det blir derfor kanskje "over og ut" med det kristelige innslaget ved sykehusene i landet.

AIDS: De offisielle tallene for Etiopia er 3 millioner HIV-smittede, men antas å være høyere. EECMY har laget et eget program mot AIDS, og med et utstrakt arbeid i skolene. Ved kirkens skoler settes dette inn i en kristen sammenheng.

Hostel: Sørsynoden bestyrer 6 hostels eller ungdomsherberger. Her bor skoleungdom i den tiden de går på skolen, men i feriene reiser de hjem til familiene.

Barnehjem: Synoden driver også et barnehjem. Mye av rekrutteringen har vært fra sykehus og klinikker der personalet av en eller annen grunn plutselig har sittet med et barn i hendene som de ikke vet hvor de skal gjøre av. Som regel er mor eller begge foreldrene døde eller barnet er funnet forlatt.

Developement: Dette er et uttrykk som virker fremmed i vår kirkelige sammenheng, men er sentralt i kirkens arbeid i Afrika. Uttrykket omfatter den siden av kirkens arbeid som driver med samfunnsutvikling;

utbygging og sikring av vannkilder, vei og kloakk, bygging av skoler o.l. Dette arbeidet understreker kirkens samfunnsmessige betydning, og viser at kirken kan være en pådriver for å bedre folks levekår.

Gatebarn: Det sies å være 150.000 gatebarn i Addis Ababa, men de aller fleste har familie ett eller annet sted. Derfor ønsker EECMY å bruke familiestøtte, ikke direkte hjelp til enkeltpersoner eller bygge opp institusjoner for gatebarna.

Av annet diakonalt arbeid i menigheten kan jeg nevne besøkstjeneste, forbønn for syke, utdeling av penger, husfelleskap, kvinnearbeid - organisert i foreninger. EECMY har diakoner i alle menighetene. Det er frivillige som samler inn kollekten, viser folk plass i kirken og hjelper med annet arbeid i gudstjenesten. Enkelte har begynt å undervise disse slik at de kan få utvidede oppgaver innen omsorgsarbeidet i menigheten.

TRADISJON OG KULTUR

Det er tradisjon å ta seg av hverandre, spesielt innen familien, men også innen stammen. Hjelp og støtte på tvers av stamme- eller kastegrensene er mindre vanlig. Her ønsker kirken å være annerledes og har som målsetting at omsorgen skal gjelde på tvers av disse grensene. Om de klarer det er en annen sak.

Tilhørigheten til stammer og kaster sitter dypt og preger deres holdninger til hverandre. Kirkens arbeid i landområdene går derfor ikke så mye ut på å bygge opp den alminnelige omsorgen for hverandre, men tydeliggjøre at omsorgen gjelder på tvers av ulike grenser. I Addis Ababa har det de siste 20 årene vært en enorm tilstrømming av mennesker. Dette fører til oppløste nettverk og at mennesker faktisk blir ensomme. Her arbeider kirken med å bygge sosiale nettverk rundt enkeltpersoner som har falt igjennom.

HOLISTIC MINISTRY

Det er et vedtatt mål for kirken å ha et helhetlig vitnesbyrd. "Holistic ministry" eller "holistic approach" er en ide eller policy EECMY prøver å leve opp til. Dette arbeidet bygger på et dokument som kirken utarbeidet i 1972 og understreker betydningen av å se mennesket som en helhet. Dokumentet var ment som en protest mot vestlig tenkning som knyttet hjelpen fra kirken til det materielle. Kirken må ta på alvor både de fysiske, psykiske sosiale og åndelige aspektene ved menneskelivet. Dette arbeidet fikk et "skudd for baugen" i 1974 da revolusjonen kom. Da ble kirkens eiendommer og verdier konfiskert og lederne ble ikke undervist i dette. Etter frigjøringen i 1991 har EEMCY begynt å skolere topledere i dette, og har nå kommet til synodnivå. Målet er at alle ansatte i kirken skal få opplæring i holistic ministry. Målet er å endre forkynnelsen i helhetlig retning, slik Jesus gjorde. Han grep fatt i det folk var opptatt av, det som betydde noe og gav dem matnyttig undervisning for hvordan de skulle innrette livet sitt.

ULIKE PROBLEMSTILLINGER

Ovenfra og nedover - tradisjonen i samfunnet og i kirken. For eksempel da jeg drøftet ideen om soknediakonstilling i menighetene ble dette godt mottatt. Men de satt og ventet

på at noen på toppplan i EEMCY skulle komme med ideen og be de gjennomføre denne. Prøveprosjekt virket fremmed. Likeledes å komme med ideer fra grunnplanet til ledelsen. Hvordan få kreative mennesker til å tro at deres ide er så god at de vil kjempe for å få den gjennomført? Er de lurt å innføre en "vestlig modell" med profesjonelle diakoner? Kan dette ødelegge den frivillige diakoni?

Stimulerer eller passiviserer Kirkens Nødhjelps prosjekter det alminnelige diakonale arbeidet i menighetene? Spørsmålet ble stilt av KN selv. "Development ministry" er utenlandske kirkers diakoni i landet. Kertto Nygren prøver å bygge opp et diakonalt arbeid som springer ut av lokalmenigheten, og kan stå på egne bein uten økonomiske tilskudd utenfra.

Hva er kultur og hva er kristen påvirkning i omsorgen? Samfunnet bygger på at menneskene tar seg av sine egne. Omsorg for hverandre er derfor en naturlig ting også for kristne, noe som ikke trengs å organiseres. Jeg synes å ane at tendensen dessverre går i retning av fremmedgjøring på samme måte som i vårt vestlige samfunn. Urbaniseringen fører til ensomhet og mennesker slutter å bry seg. Kirkens rolle som formidler av omsorg, kan derfor bli viktigere etter hvert.

Preventivt helsearbeid. Fremdeles var det akseptert å utføre kurativt helsearbeid, men en skulle helst ikke spørre hvorfor sykdommer kommer og nød oppstår. "When I feed the hungry, they say I'm a saint. When I ask why they are hungry they say I'm a communist." Mange av kirkens ansatte var redde for straff dersom de uttalte noe som kunne oppfattes som kritikk av den rådende politikk. Kirkene i Sør-Afrika var store forbilder. Hvordan gi kristne mot, slik at de er villige til å stille kritiske spørsmål til sittende styresmakter?

Å hjelpe utvalgte prostituerte kan få motsatt virkning enn tilsiktet. Det blir attraktivt å bli prostituert når en blir tilbudt et bedre liv; økonomisk og sosialt. De fleste er så fattige at et slikt tilbud blir fristende. Hvordan hjelpe nødstilte uten at det fremskyn-

der det destruktive?

Yrkesforbud. Kvinner som arbeider på barer finner arbeidet sitt ufor- enlig med troen etter at de er blitt kristne. Men det finnes ikke annet arbeid, og de må ha inntekt for å overleve. Hva gjør en da?

KRISTUS-VITNESBYRD

Bare kristne og medlemmer av kirken er ansatt i det diakonale arbeidet. Det preger arbeidet enormt og kirkens arbeid fremstår som et klart Kristus-vitnesbyrd. Kirkens ansatte er veldig frimodige med å fortelle om Jesus og vise Hans kjærlighet. Mange blir kristne gjennom det diakonale arbeidet. Man er ikke i tvil om at det er kirkens arbeid.

Misjon er viktig for å nå unådde folkeslag, ikke kontrollere en kirke som med fordel kan stå på egne bein. Det foregikk en "kamp om sjeler" i Etiopia. De evangelisk kristne og muslimene rekrutterte fra den ortodokse kirken og fra animistene. Videre var det en del muslimer som ble kristne. Midt i dette står EECMY og gjør en fantastisk innsats. Med sin utrolige kirkevekst er de et forbilde for kirker i vesten som har mer enn nok med å holde på sine medlemmer. Jeg har blitt ydmyk i forhold til hva en kan oppnå i kirkens regi. Vår kirke med byråkrati, teknikk og penger blekner i forhold til en kirke som møter behovene nedenfra uten noen ting å gjemme seg bak. Uten å gi avkall på vår kirkes tradisjoner og verdier må vi i større grad våge å se verdien i å lære av slike kirker som EECMY er representant for. Det er ikke alltid at "vest er best". ●